

Onc (småstug.)

Best. o. bet. - 11 -

Stockholms Stads
Småstugebyggen 1927—1937

*

DATA OCH BILDER, SAMMANSTÄLLDA
TILL STOCKHOLMS SMÅSTUGEFÖRENINGARS
10-ÅRSJUBILEUM I STADSHUSET
DEN 2 OKTOBER 1937

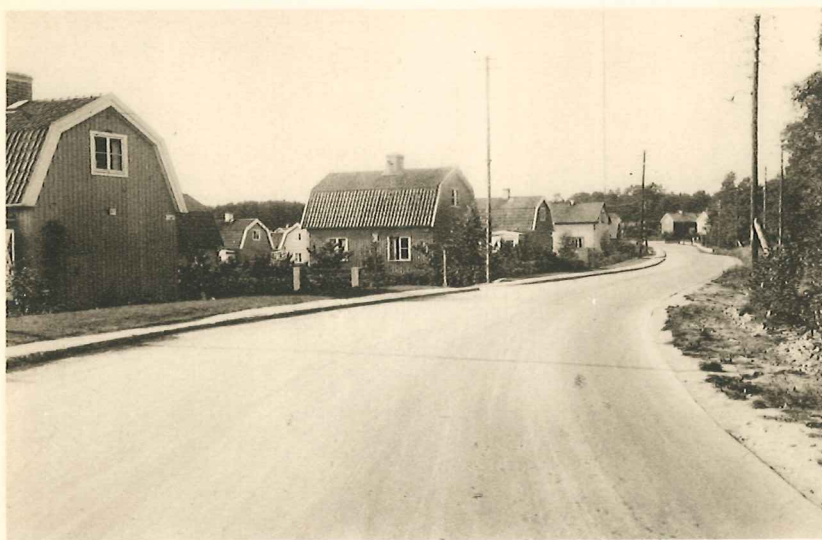
Tio år ha förflutit sedan Stockholms första småstugor byggdes. Tidsrymden kan synas kort, i synnerhet sedd mot bakgrunden av en stads många sekel omfattande byggnadshistoria. De gångna åren 1927—1937 beteckna dock en epok i Stockholms utveckling, väl värd att hufgästas. Då småstugeverksamhetens tioårsjubileum den 2 oktober 1937 firas, passeras en milstolpe, som ger anledning till eftertanke. Det finns verkligen skäl att en kort stund stanna på vägen för en hastig återblick med förhoppning om en lycklig fortsättning.

Genom småstugeverksamheten har en idé, som från början säkert föreföll de flesta föga verklighetsbetonad, realiserats tack vare ändamålsenlig samverkan mellan de beslutande myndigheterna, som visat förståelse och lämnat stöd, samt småstugebyggarna själva, som strävat efter att genom framsynt, ihärdigt arbete skaffa sig ett eget hem.

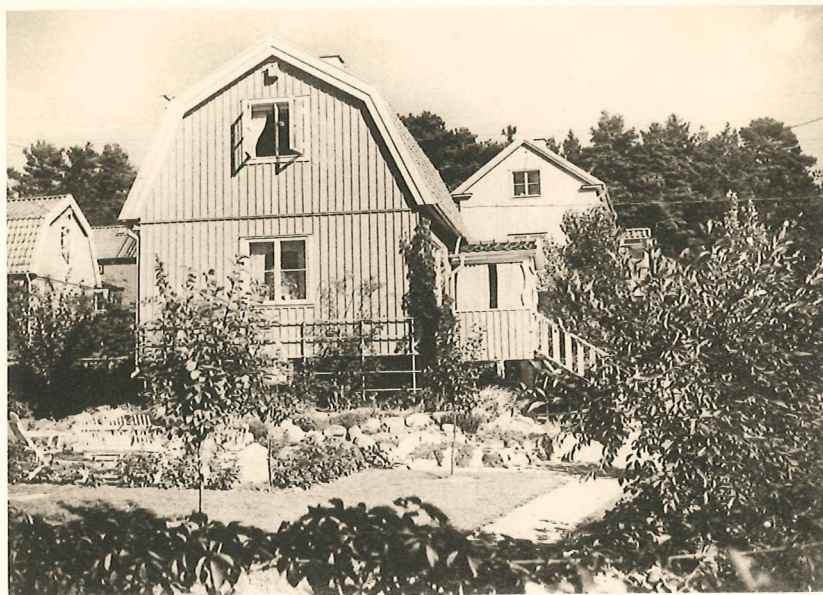
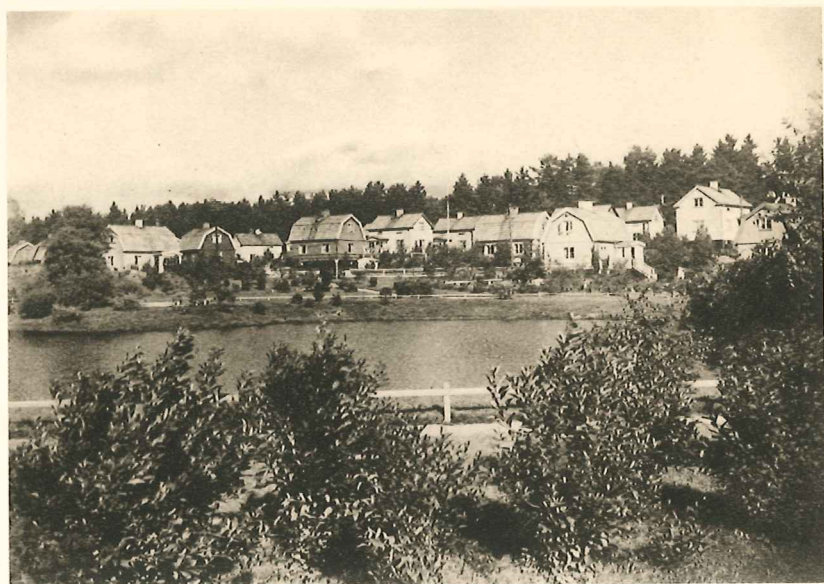
Stockholms stads trädgårdsstäder planlades i syfte att möjliggöra för de mindre bemedlade att erhålla billiga och goda bostäder. Under den allra första utbyggnadsperioden var också flertalet av dem, som skaffade sig egna hem i trädgårdsstäderna; kroppsarbetare, som genom eget arbete bidro till sina byggnaders uppförande. Anspråken på byggnadernas beskaffenhet voro då icke så stora som nu. Men när myndigheterna så småningom ställde större krav på byggnadsarbetets utförande medförde detta snart nog att de s. k. självbyggarna försvunno och ersattes med spekulationsbyggmästare, som byggde i syfte att sedan sälja.

Genom småstugeverksamheten skapades emellertid en möjlighet för de mindre bemedlade att inom trädgårdsstäderna skaffa sig egna hem, som kunde uppföras av de blivande ägarna själva och ändå fyllde myndigheternas anspråk ifråga om kvalitet.

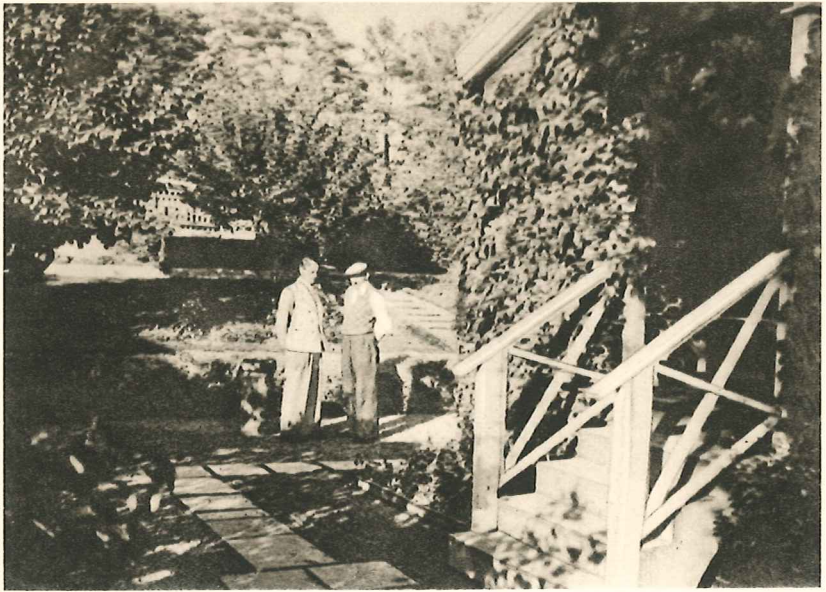
I en inom fastighetsförvaltningen gjord utredning, föranledd av en motion, som rektor J. S. Hedström år 1924 väckt i stadsfullmäktige, framlades förslag om den småstugebyggnadsverksamhet, som 1927 igångsattes och alltsedan dess fortgått. På grundval av förslaget fattade stadsfullmäktige den 15 november 1926 beslut om uppförande av sammanlagt 200 småstugor vid Olovslund i Bromma och Pungpinan i Skarpnäck. Dessa egna hem skulle uppföras som självbyggarföretag, d. v. s. de blivande ägarna skulle själva utföra byggnadsarbetet, motsvarande den i vanliga fall erforderliga kontantinsatsen. För att säkerställa ett fullgott resultat skulle standardiserat byggnadsmaterial i största möjliga utsträckning komma till användning och staden genom instruktörer på arbetsplatserna lämna råd och hjälp vid byggnadernas uppförande. Den stuga, som man vid utredningsarbetets början kalkylerade med var både enkel och liten. Den kom också därför att benämnas *småstuga*. Men under utredningsarbetets gång drevs förvaltningen steg för steg dels att förstora stugan, dels att göra den allt förstklassigare utrustad.

SKARPNÄCKSVÄGEN FÖRE OCH EFTER UTBYGGANDET

OLOVSLUND

SKARPNÄCK

STUGVÄGEN, OLOVSLUND, UNDER OCH EFTER UTBYGGANDET

Omedelbart efter stadsfullmäktiges beslut om det första småstugebygget vidtog fastighetsnämnden anstalter för att snarast möjligt igångsätta och genomföra det beslutade byggnadsföretaget. Den omedelbara ledningen av byggnadsverksamheten uppdrogs åt fastighetsnämndens husbyggnadsdelegerade, och det torde i detta sammanhang vara på sin plats att nämna tvenne delegerade, som icke fått uppleva småstugebyggets tioårsjubileum, nämligen landsorganisationens dåvarande ordförande A. Thorberg samt byggmästare A. E. Magnusson, vilka båda med livligt intresse omfattade den speciella gren av fastighetsförvaltningen, som småstugeverksamheten representerar.

Som verkställande organ för husbyggnadsdelegerade, vars ordförande då liksom nu, var borgarrådet Harry Sandberg, upprättades en särskild småstugebyrå under omedelbar ledning av dåvarande förste ingenjören, nuvarande fastighetsdirektören Axel Dahlberg.

En av arbetsledningens första och viktigaste uppgifter blev att bland de cirka 600 antecknade spekulanterna å småstugor utvälja de 200 lämpligaste. I detta urval togs mindre hänsyn till ekonomiska än personliga kvalifikationer och att detta val var lyckligt, visas bäst av att staden icke i något fall behövt träda emellan för att färdigställa stugan, samt att under hela den förflutna tioårsperioden med däri innefattad svår ekonomisk kristid endast två stycken av 1927 års småstugor försålts exekutivt.

Påskaftonen 1927 visades de första tomterna. Den 21 maj restes den första byggnadsstommen, och redan den 10 påföljande juli ägde den första inflyttningen rum. Den 16 oktober voro samtliga stommar resta, och den 7 mars påföljande år hade samtliga familjer inflyttat. På hösten 1929 kunde husbyggnadsdelegerade meddela, »att det med så stort intresse motsedda första experimentet att skapa egnahem till lägre inkomsttagare vore avslutat». Under hänvisning till det goda resultatet av detta experiment föreslogs ett nytt småstugebygge, vilket förslag godkändes av stadsfullmäktige den 18 februari 1929. Sedan dess ha varje år nya byggen genomförts, och antalet småstugor utgör nu — inklusive de som byggas i år — 2.852 st. Lågt räknat bo omkring 11.000 personer eller ungefär var 50:e stockholmare i småstugor. Dessa stugor representera ett värde av cirka 34 milj. kronor. Däri ingår värdet av byggarnas egen insats och av dem direkt bekostade extra anordningar med ett belopp av över 8 miljoner kronor.

Av de första småstugebyggarna voro i runda tal 50 % industriarbetare, 24 % byggnadsarbetare och 8 % spårvägs- och järnvägsmän samt 5 % tjänstemän eller personer med liknande yrken.

Enligt den ursprungliga planen skulle halva antalet småstugor uppföras i Olovslund och den andra hälften i Pungpinan. Efterfrågan blev emellertid något större i Olovslund, varest 135 stugor uppfördes. I Skarpnäck uppfördes 67 st. Av de ursprungliga familjerna kvarbo fortfarande efter 10 år i Olovslund 100 st. och i Skarpnäck 54 st.

Nordisk Rotogravyr

Stockholm

1937